YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

2 päivänä huhtikuuta 2009 *

Asiassa C-394/07,

jossa on kyse tuomioistuinten toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27.9.1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3.6.1971 tehtyyn pöytäkirjaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Corte d'appello di Milano (Italia) on esittänyt 27.6.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 22.8.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Marco Gambazzi

vastaan

DaimlerChrysler Canada Inc. ja

CIBC Mellon Trust Company,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet ja J.-J. Kasel,

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: yksikönpäällikkö M.-A. Gaudissart,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.10.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– M. Gambazzi, edustajinaan avvocato B. Nascimbene ja avvocato M. Condinanzi,

– DaimlerChrysler Canada Inc. ja CIBC Mellon Trust Company, edustajinaan avvocato F. Alvino, avvocato S. Pravettoni ja avvocato A. Anglani,

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato W. Ferrante,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään T. Papadopoulou ja O. Patsopoulou,

– Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehinään Z. Bryanston-Cross, I. Rao, ja avustajanaan barrister M. Gray,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A.-M. Rouchaud-Joët, E. Montaguti ja N. Bambara,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.12.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32), sellaisena kuin tämä yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 9.10.1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1 ja muutettuna s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 25.10.1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1), Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 26.5.1989 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1) sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 29.11.1996 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL 1997, C 15, s. 1; jäljempänä Brysselin yleissopimus), 27 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Marco Gambazzi, kotipaikka Lugano (Sveitsi), ja Kanadaan sijoittautuneet yhtiöt DaimlerChrysler Canada Inc. (jäljempänä DaimlerChrysler) ja CIBC Mellon Trust Company (jäljempänä CIBC) ja joka koskee Yhdistyneessä kuningaskunnassa annetun kahden tuomion täytäntöönpanoa Italiassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Brysselin yleissopimus

3 Edellytyksistä, joiden täyttyessä sopimusvaltiossa annetut tuomiot tunnustetaan ja pannaan täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa, määrätään Brysselin yleissopimuksen 25–49 artiklassa, jotka ovat sen III osastossa, jonka otsikko on ”Tunnustaminen ja täytäntöönpano”.

4 Tämän yleissopimuksen 25 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Tuomiolla tarkoitetaan tässä yleissopimuksessa jokaista sopimusvaltion tuomioistuimen ratkaisua riippumatta siitä, kutsutaanko sitä tuomioksi, päätökseksi, täytäntöönpanomääräykseksi vai joksikin muuksi, samoin kuin tuomioistuimen virkamiehen oikeudenkäyntikuluja koskevaa päätöstä.”

5 Mainitun yleissopimuksen 27 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tuomiota ei tunnusteta:

1) jos tunnustaminen on vastoin sen valtion oikeusjärjestyksen perusteita (ordre public), jossa tuomioon vedotaan;

2) jos tuomio on annettu poisjäänyttä vastaajaa vastaan, eikä haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ole annettu asianmukaisesti tiedoksi niin hyvissä ajoin, että vastaaja olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa.”

6 Brysselin yleissopimuksen 29 artiklassa, joka koskee tuomioiden tunnustamista, ja sen 34 artiklan kolmannessa kohdassa, joka liittyy tuomioiden täytäntöönpanoon, määrätään molemmissa seuraavaa:

”Ulkomaista tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.”

Luganon yleissopimus

7 Tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan yleissopimuksen, joka allekirjoitettiin 16.9.1988 Luganossa (EYVL L 319, s. 9;

jäljempänä Luganon yleissopimus), taustalla on Euroopan vapaakauppajärjestön perustaminen ja viimeksi mainitun sopimusvaltioiden ja Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden välillä käyttöön otettu Brysselin yleissopimusta vastaava järjestelmä.

8 Luganon yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tuomiota ei tunnusteta:

1) jos tunnustaminen on vastoin sen valtion oikeusjärjestyksen perusteita (ordre public), jossa tuomioon vedotaan.”

9 Luganon yleissopimuksen allekirjoittajavaltioiden, jotka ovat Euroopan yhteisöjen jäseniä, hallitusten edustajien antaman selityksen mukaan on ”perusteltua, että Euroopan yhteisöjen tuomioistuin tulkitessaan Brysselin yleissopimusta kiinnittää asianmukaista huomiota Luganon yleissopimusta sovellettaessa annettuihin ratkaisuihin”.

10 Luganon yleissopimuksen yhdenmukaisesta tulkinnasta tehdyssä pöytäkirjassa nro 2 olevassa 1 artiklassa asetetaan kullekin sopimusvaltiolle samansuuntaisesti velvollisuus kiinnittää asianmukaista huomiota niihin periaatteisiin, jotka ilmenevät toisten sopimusvaltioiden tuomioistuinten tätä yleissopimusta koskevista varteenotettavista tuomioista.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

11 Ennakkoratkaisupyynnöstä ja yhteisöjen tuomioistuimessa esitetyistä huomautuksista ilmenee, että High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division antoi DaimlerChryslerin ja CIBC:n Gambazzia vastaan nostamaa vahingonkorvauskannetta käsitellessään 26.2.1997 määräyksen, jolla ensin mainittujen vaatimuksesta kiellettiin Gambazzia väliaikaisesti määräämästä tietystä omaisuudestaan (freezing order) ja jolla hänet velvoitettiin antamaan tietoja tietystä omaisuudestaan ja hallussaan olevista asiakirjoista, jotka koskivat päävaatimusta (disclosure order). Sveitsin viranomaiset antoivat 11.3.1997 tämän määräyksen tiedoksi Gambazzille, joka saapui asianmukaisesti vastaamaan High Courtiin.

12 Gambazzi ei ainakaan täysin noudattanut disclosure order -määräystä. Tämän vuoksi High Court antoi 10.7.1998 DaimlerChryslerin ja CIBC:n vaatimuksesta määräyksen, jolla Gambazzia kiellettiin enää osallistumasta oikeudenkäyntiin, jollei hän tietyssä määräajassa täyttäisi velvollisuuttaan antaa vaaditut tiedot ja asiakirjat (unless order).

13 Gambazzi haki freezing order-, disclosure order- ja unless order -määräyksiin muutosta erilaisin oikeussuojakeinoin. Kaikki nämä muutoksenhaut hylättiin.

14 High Court antoi 13.10.1998 uuden unless order -määräyksen.

15 Gambazzin, joka ei ollut asetetussa määräajassa täysin täyttänyt tässä viimeksi mainitussa määräyksessä asetettuja velvollisuuksia, katsottiin syyllistyneen oikeuden halventamiseen (contempt of Court), ja hänet suljettiin oikeudenkäynnin ulkopuolelle (debarment).

16 High Court antoi 10.12.1998 tuomion, jota täydennettiin 17.3.1999 annetulla määräyksellä (jäljempänä High Courtin antamat tuomiot), aivan kuin Gambazzi olisi jäänyt oikeuteen saapumatta, ja se hyväksyi DaimlerChryslerin ja CIBC:n vaatimukset ja velvoitti Gambazzin maksamaan näille vahingonkorvauksena 169 752 058 Kanadan dollaria ja 71 595 530 Kanadan dollaria sekä 129 974 770 Yhdysvaltain dollaria niihin liittyvine kuluineen.

17 Corte d'appello di Milano (Italia) julisti DaimlerChryslerin ja CIBC:n pyynnöstä 17.12.2004 antamallaan määräyksellä High Courtin tuomiot täytäntöönpanokelpoisiksi Italiassa.

18 Gambazzi haki muutosta tähän viimeksi mainittuun määräykseen. Hän väittää, ettei High Courtin tuomioita voida tunnustaa Italiassa siitä syystä, että ne ovat Brysselin yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohdassa määrätyin tavoin vastoin oikeusjärjestyksen perusteita, koska ne on annettu puolustautumisoikeuksia ja kontradiktorista periaatetta loukaten.

19 Kyseistä valitusta käsittelevä Corte d'appello di Milano päätti tällöin lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Voiko täytäntöönpanovaltion tuomioistuin Brysselin yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohdassa olevan, oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisuutta koskevan määräyksen perusteella ottaa huomioon sen, että sen valtion tuomioistuin, jossa tuomio on annettu, on evännyt oikeuteen vastaamaan saapuneelta, hävinneeltä asianosaiselta puolustautumismahdollisuudet antamalla tästä määräyksen (debarment) edellä kuvatuissa olosuhteissa? Vai onko tuota määräystä yhdessä Brysselin yleissopimuksen 26 artiklasta ja sitä seuraavista artikloista ilmenevien periaatteiden, jotka koskevat tuomioistuinten tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa yhteisössä, kanssa tulkittava siten, että sillä estetään kansallista tuomioistuinta pitämästä mainitun yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisena menettelynä siviilioikeudenkäynnin toimittamista siten, että asianosaista kielletään oikeudenkäynnin ulkopuolelle sulkemisesta tehdyllä tuomioistuimen määräyksellä käyttämästä puolustautumisoikeuksiaan siitä syystä, että hän on jättänyt noudattamatta erästä tuon tuomioistuimen antamaa määräystä?"

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

20 Kansallinen tuomioistuin pyrkii tällä kysymyksellään pääasiallisesti selvittämään, saako täytäntöönpanovaltion tuomioistuin Brysselin yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun oikeusjärjestyksen perusteita koskevan määräyksen nojalla ottaa huomioon sen, että tuomiovaltion tuomioistuin on ratkaissut kantajan vaatimukset kuulematta vastaajaa, joka oli asianmukaisesti saapunut oikeuteen mutta joka oli määräyksellä suljettu oikeudenkäynnin ulkopuolelle siitä syystä, ettei hän ollut noudattanut hänelle samassa oikeudenkäynnissä aikaisemmin annetulla määräyksellä asetettuja velvollisuuksia.

High Courtin antamien tuomioiden luonnehdinta Brysselin yleissopimuksen 25 artiklan valossa

21 Aluksi on tutkittava, ovatko High Courtin antamat tuomiot Brysselin yleissopimuksen 25 artiklassa tarkoitettuja tuomioita vai eivätkö ne Gambazzin väittämin tavoin vastaa tätä määritelmää, koska niitä annettaessa ei ole noudatettu kontradiktorista periaatetta ja oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

22 Tästä on muistutettava, että Brysselin yleissopimuksen 25 artiklassa tarkoitetaan erotuksetta kaikkia sopimusvaltioiden tuomioistuinten antamia ratkaisuja.

23 Yhteisöjen tuomioistuin on tosin korostanut sitä, että kaikkien Brysselin yleissopimuksen määräysten – sekä II osaston toimivaltaa koskevien määräysten että III osaston tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien määräysten – tarkoituksena on taata yleissopimuksen tavoitteiden mukaisesti, että tuomioistuinten tuomioihin johtavissa menettelyissä otetaan huomioon puolustautumisoikeudet. Se on kuitenkin katsonut, että jotta tällaiset tuomiot voisivat kuulua mainitun yleissopimuksen soveltamisalaan, riittää, että kyse on sellaisista tuomioistuinten tuomioista, joiden osalta on toteutettu tai on ollut mahdollisuus toteuttaa tuomiovaltiossa eri menettelytavoin kontradiktorinen

käsittely, ennen kuin näiden tuomioiden tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään muussa kuin mainitussa tuomiovaltiossa (asia 125/79, Denilauler, tuomio 21.5.1980, Kok., s. 1553, Kok. Ep. V, s. 201, 13 kohta).

24 Näin ollen esimerkiksi yksipuoliset tuomiot kuuluvat Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan, kuten sen poisjäänyttä vastaajaa nimenomaisesti koskevasta 27 artiklan 2 kohdasta ilmenee.

25 Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 24 kohdassa toteaa, High Courtin tuomiot annettiin yksipuolisina tuomiona ja määräyksenä luonteeltaan periaatteessa kontradiktorisessa siviilioikeudenkäynnissä. Annettujen tuomioiden luonnehdintaa ei voida asettaa kyseenalaiseksi pelkästään sen vuoksi, että tuomioistuin ratkaisi asian aivan kuin vastaaja, joka oli asianmukaisesti saapunut vastaamaan, olisi jäänyt oikeuteen saapumatta. Tämä seikka voidaan ottaa huomioon vain tarkasteltaessa kyseisten tuomioiden yhteensoveltuvuutta täytäntöönpanovaltion oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa.

Vastaajan oikeudenkäynnin ulkopuolelle jättämisen huomioon ottaminen Brysselin yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohdan valossa

26 Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-7/98, Krombach, 28.3.2000 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-1935, 23 kohta) katsonut, että vaikka sen ei olekaan määriteltävä sopimusvaltion oikeusjärjestyksen perusteiden sisältöä, sen on kuitenkin valvottava, missä rajoissa sopimusvaltion tuomioistuin voi tähän käsitteeseen nojautumalla olla tunnustamatta toisen sopimusvaltion tuomioistuimen antamaa tuomiota.

27 Yhteisöjen tuomioistuin on tältä osin täsmentänyt, että oikeusjärjestyksen perusteita koskevaa määräystä voidaan soveltaa ainoastaan, jos toisessa sopimusvaltiossa annetun tuomion tunnustaminen tai täytäntöönpano olisi kestämättömällä tavalla ristiriidassa täytäntöönpanovaltion oikeusjärjestyksen kanssa sen vuoksi, että tällä tunnustamisella

tai täytäntöönpanolla loukattaisiin jotakin perustavanlaatuista periaatetta. Kyseessä on oltava sellaisen oikeussäännön ilmeinen rikkominen, jota pidetään täytäntöönpanovaltion oikeusjärjestyksessä olennaisen tärkeänä, tai sellaisen oikeuden ilmeinen loukkaaminen, jota pidetään tässä oikeusjärjestyksessä perustavanlaatuisena (em. asia Krombach, tuomion 37 kohta).

28 Yhteisöjen tuomioistuin on muistuttanut, että ennakkoratkaisukysymyksessäkin mainitulla puolustautumisoikeuksien käyttämisellä on huomattava tehtävä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin järjestämisessä ja etenemisessä ja että se on yksi jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen ja sellaisiin ihmisoikeuksien suojaamista koskeviin kansainvälisiin instrumentteihin, joihin jäsenvaltiot ovat myötävaikuttaneet tai liittyneet ja joiden joukossa on myös Roomassa 4.11.1950 ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehty yleissopimus, perustuvista perusoikeuksista (ks. vastaavasti em. asia Krombach, tuomion 38 ja 39 kohta).

29 Puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen kaltaiset perusoikeudet eivät tosin ole ehdottomia oikeuksia, vaan niitä voidaan rajoittaa. Rajoitusten on kuitenkin tosiasiallisesti palveltava kyseisellä toimenpiteellä tavoiteltuja yleisen edun mukaisia tavoitteita, eikä niillä saada tavoiteltuun päämäärään nähden selvästi ja suhteettomasti loukataan näin taattuja oikeuksia.

30 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on selittänyt, että freezing order-, disclosure order- ja unless order -määräysten käyttöönottamisella pyritään takaamaan lainkäytön oikeudenmukaisuus ja tehokkuus.

31 On myönnettävä, että puolustautumisoikeuksien rajoittamista voidaan perustella tällaisella tavoitteella. Kuten Italian ja Kreikan hallitukset ovat huomauttaneet, useimpien jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä säädetään seuraamuksia henkilöille, jotka käyttäytymisellään viivyttävät siviiliprosessia tavalla, josta saattaa aiheutua, että oikeus ei loppujen lopuksi toteudu.

32 Tällaiset seuraamukset eivät kuitenkaan saa olla selvästi suhteettomia haluttuun päämäärään nähden, jona on oikeudenkäynnin tehokkaan sujumisen varmistaminen hyvän lainkäytön takaamiseksi.

33 Pääasiassa määrätty seuraamus, eli Gambazzin sulkeminen kokonaan oikeudenkäynnin ulkopuolelle, lienee, kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 67 kohdassa toteaa, vakavin mahdollinen puolustautumisoikeuksien rajoitus. Tälle rajoitukselle on näin ollen asetettava erittäin suuret vaatimukset, jottei sillä voitaisi katsoa selvästi ja suhteettomasti loukattavan näitä oikeuksia.

34 Kansallisen tuomioistuimen on asiassa ilmenneiden konkreettisten seikkojen nojalla arvioitava, onko näin asian laita.

35 Pääasian asianosaiset ovat tässä yhteydessä selvittäneet Sveitsin liittovaltion tuomioistuimen asiassa nro 4P082/2004 9.11.2004 antamaa tuomiota. Tuo tuomioistuin hylkäsi tuolla tuomiolla CIBC:n ja DaimlerChryslerin valituksen Ticinon kantonin (Sveitsi) muutoksenhakutuomioistuimen (Tribunale d'appello del cantone Ticino) antamasta tuomiosta, jolla High Courtin antamia tuomioita kieltäydyttiin tunnustamasta ja panemasta täytäntöön Gambazzia vastaan Sveitsissä siitä syystä, että ne olivat Luganon yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohdan vastaisia. Liittovaltion tuomioistuin totesi, että Gambazzin sulkeminen High Courtissa käydyn oikeudenkäynnin ulkopuolelle ei ollut vastoin Sveitsin oikeusjärjestyksen perusteita, mutta se katsoi, että oikeusjärjestyksen perusteita koskevan määräyksen soveltaminen oli kaikesta huolimatta perusteltua sellaisten muiden seikkojen vuoksi, joihin kansallinen tuomioistuin ei nyt esillä olevassa asiassa ole viitannut.

36 Luganon yleissopimuksen allekirjoittajavaltioiden, jotka ovat Euroopan yhteisöjen jäseniä, hallitusten edustajien antaman selityksen mukaisesti on perusteltua, että Euroopan yhteisöjen tuomioistuin tulkitessaan Brysselin yleissopimusta kiinnittää asianmukaista huomiota Luganon yleissopimusta sovellettaessa annettuihin ratkaisuihin, ja ennakkoratkaisupyynnön esittäneellä tuomioistuimella on tämän yleissopimuksen yhdenmukaista tulkintaa koskevassa pöytäkirjassa nro 2 olevan 1 artiklan perusteella velvollisuus kiinnittää asianmukaista huomiota niihin periaatteisiin, jotka ilmenevät toisten sopimusvaltioiden tuomioistuinten tätä yleissopimusta koskevista varteenotettavista tuomioista.

37 Tästä on syytä todeta, että liittovaltion tuomioistuin viittaa oikeusjärjestyksen perusteita koskevaa määräystä konkretisoidakseen oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan oikeuteen ja oikeuteen tulla kuulluksi, ja näihin periaatteisiin yhteisöjen tuomioistuin on itsekin viitannut edellä mainitussa asiassa Krombach ja palauttanut ne mieliin tämän tuomion 27 ja 28 kohdassa.

38 On täsmennettävä, että liittovaltion tuomioistuimen edellä mainitussa tuomiossa tekemä konkreettinen arviointi siitä, ovatko High Courtin tuomiot Sveitsin oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisia, ei voi virallisesti sitoa ennakkoratkaisupyynnön esittänyttä tuomioistuinta. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä sen vuoksi, että nyt esillä olevassa asiassa viimeksi mainitun tuomioistuimen on tehtävä arviointinsa Italian oikeusjärjestyksen perusteiden mukaisesti.

39 Jotta yhteisöjen tuomioistuin täyttäisi tulkintatehtävänsä sellaisena kuin siitä muistutetaan tämän tuomion 26 kohdassa, sen on kuitenkin täsmennettävä määrittelemiänsä periaatteita ilmoittamalla ne yleiset perusteet, joita kansallisen tuomioistuimen on arvioinnissaan noudatettava.

40 Tästä on todettava, että kysymystä, joka koskee tuomiovaltion tuomioistuimen sen toimenpiteen, jolla vastaaja suljettiin oikeudenkäynnin ulkopuolelle, yhteensoveltuvuutta täytäntöönpanovaltion oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa, on arvioitava ottaen huomioon koko kyseinen oikeudenkäynti ja kaikki siinä esille tulleet seikat (ks. vastaavasti asia C-341/04, Eurofood IFSC, tuomio 2.5.2006, Kok., s. I-3813, 68 kohta).

41 Nyt esillä olevassa asiassa tämä tarkoittaa sitä, että huomioon on otettava ne olosuhteet, joissa High Court siinä käydyn oikeudenkäynnin päätteeksi antoi ne tuomionsa, joiden täytäntöönpanoa pyydetään, minkä lisäksi on myös otettava huomioon ne aikaisemman vaiheen olosuhteet, joissa disclosure order- ja unless order -määräykset annettiin.

42 Disclosure order -määräyksestä on aluksi todettava, että kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, oliko Gambazzilla mahdollisuus sen antamista edeltäneessä vaiheessa – ja jos oli, missä määrin – tulla kuulluksi sen kohteesta ja ulottuvuudesta. Sen tehtävänä on myös tutkia, mitä oikeussuojakeinoja Gambazzilla tämän disclosure order -määräysten antamisen jälkeen oli käytettävissään voidakseen vaatia tämän muuttamista tai kumoamista. Tuossa yhteydessä on selvitettävä, onko asianomaisella ollut mahdollisuus vedota kaikkiin niihin tosiseikkoihin ja oikeudellisiin seikkoihin, jotka hänen mukaansa olisivat tukeneet hänen vaatimustaan, ja onko nämä kohdat tutkittu aineellisesti kontradiktorista periaatetta täysin noudattaen vai onko hänellä sitä vastoin ollut mahdollisuus ottaa esille vain tiettyjä kysymyksiä.

43 Sen osalta, että Gambazzi jätti noudattamatta disclosure order -määräystä, kansallisen tuomioistuimen on tarkistettava, onko Gambazzi voinut vedota kontradiktorisessa oikeudenkäynnissä esittämiinsä syihin, muun muassa siihen seikkaan, että hän olisi vaaditut tiedot paljastaessaan rikkonut hänellä asianajajana olevaa ammatillista salassapitovelvollisuutta ja siis syyllistynyt rikosoikeudellisesti rangaistavaan tekoon.

44 Unless order -määräyksen antamisesta on sitten todettava, että kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, oliko Gambazzilla käytössään sellaiset menettelylliset takeet, joilla hänelle varmistettiin tosiasiallinen mahdollisuus riitauttaa toteutettu toimenpide.

45 High Courtin tuomioista, joilla se ratkaisi kantajien vaatimukset aivan kuin vastaaja olisi jäänyt oikeuteen saapumatta, on lopuksi todettava, että kansallisen tuomioistuimen tehtäviin kuuluu tutkia, onko näiden vaatimusten oikeellisuus tutkittu tuossa tai aikaisemmassa vaiheessa ja onko Gambazzilla ollut tuossa tai aikaisemmassa vaiheessa mahdollisuus lausua tästä aiheesta ja onko hänen käytettävissään ollut jokin oikeussuojakeino.

46 On syytä korostaa, että näillä tutkimuksilla, joilla on pyrittävä vain selvittämään, onko asiassa selvästi ja suhteettomasti loukattu oikeutta tulla kuulluksi, ei tarkoiteta High Courtin tekemien, asiaratkaisuihin liittyvien arviointien valvontaa, sillä tällaisessa

valvonnassa asiaratkaisu otettaisiin uudelleen tutkittavaksi, mikä nimenomaisesti kielletään Brysselin yleissopimuksen 29 artiklassa ja 34 artiklan kolmannessa kappaleessa. Kansallisen tuomioistuimen on rajoituttava selvittämään ne oikeussuojakeinot, jotka olivat Gambazzin käytettävissä, ja tarkastamaan, että viimeksi mainitulla on niitä käyttämällä ollut mahdollisuus tulla kuulluksi kontradiktorista periaatetta noudattaen ja puolustautumisoikeuksiaan täysimääräisesti käyttäen.

47 Kaikkien näiden tutkimustensa päätteeksi kansallisen tuomioistuimen on punnittava näitä eri seikkoja keskenään voidakseen arvioida, onko Gambazzin sulkemisella oikeudenkäynnin ulkopuolelle – kun otetaan huomioon High Courtin tavoittelema tehokasta lainkäyttöä koskeva tavoite – selvästi ja suhteettomasti loukattu hänen oikeuttaan tulla kuulluksi.

48 Esitettyyn kysymykseen on siis vastattava niin, että Brysselin yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että täytäntöönpanovaltion tuomioistuin voi tässä artiklassa olevan oikeusjärjestyksen perusteita koskevan määräyksen nojalla ottaa huomioon sen, että tuomiovaltion tuomioistuin on ratkaissut kantajan vaatimukset kuulematta vastaajaa, joka oli asianmukaisesti saapunut oikeuteen mutta joka oli määräyksellä suljettu oikeudenkäynnin ulkopuolelle siitä syystä, ettei hän ollut noudattanut hänelle samassa oikeudenkäynnissä aikaisemmin annetulla määräyksellä asetettuja velvollisuuksia, kun siitä tämän oikeudenkäynnin kokonaisarvioinnin päätteeksi ja kaikki seikat huomioon ottaen selvästi näyttää siltä, että vastaajan oikeutta tulla kuulluksi on tällä oikeudenkäynnin ulkopuolelle sulkemisella selvästi ja suhteettomasti loukattu.

Oikeudenkäyntikulut

49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen, sellaisena kuin tämä yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 9.10.1978 tehdyllä yleissopimuksella, Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 25.10.1982 tehdyllä yleissopimuksella, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 26.5.1989 tehdyllä yleissopimuksella sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 29.11.1996 tehdyllä yleissopimuksella, 27 artiklan 1 kohtaa on tulkittava seuraavalla tavalla:

täytäntöönpanovaltion tuomioistuin voi tässä artiklassa olevan oikeusjärjestyksen perusteita koskevan määräyksen nojalla ottaa huomioon sen, että tuomiovaltion tuomioistuin on ratkaissut kantajan vaatimukset kuulematta vastaajaa, joka oli asianmukaisesti saapunut oikeuteen mutta joka oli määräyksellä suljettu oikeudenkäynnin ulkopuolelle siitä syystä, ettei hän ollut noudattanut hänelle samassa oikeudenkäynnissä aikaisemmin annetulla määräyksellä asetettuja velvollisuuksia, kun siitä tämän oikeudenkäynnin kokonaisarvioinnin päätteeksi ja kaikki seikat huomioon ottaen selvästi näyttää siltä, että vastaajan oikeutta tulla kuulluksi on tällä oikeudenkäynnin ulkopuolelle sulkemisella selvästi ja suhteettomasti loukattu.

Allekirjoitukset